

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

Uniós útmutató az erőfölényes magatartásokról – középpontban a fogyasztók

Az Európai Bizottság december 3-án tette közzé az erőfölénnyel való visszaéléssel kapcsolatos útmutatóját, melyben jogalkalmazási prioritásait rögzíti. Az EK-szerződés (EKSz.) 82. cikke lehetővé teszi az erőfölényes helyzetben lévő, azzal visszaélő vállalkozásokkal szembeni fellépést. Az erőfölénnyel való visszaélés egyik fajtája a kizorítás. Ilyenkor az erőfölényben lévő vállalkozás meggátolja a versenytársak terjeszkedését vagy piacralépését, megvonva ezáltal a fogyasztóktól a választás lehetőségét, valamint a fejlettebb termékekhez és/vagy az alacsonyabb árakhoz való hozzájutás lehetőségét. Az uniós útmutató éppen az olyan magatartások elleni fellépést helyezi előtérbe, ahol az erőfölényben lévő vállalkozás kizorító magatartása tehető felelőssé a fogyasztókra gyakorolt káros hatásért.

A jelenlegi útmutató előzménye, hogy 2005 decemberében az Európai Bizottság kiadott egy vitairatot a 82. cikk kizorító visszaélésekre való alkalmazásának tárgyában. Erre a dokumentumra több mint száz észrevétel érkezett és nyilvános meghallgatásra is sor került. Az észrevételek figyelembevételével készült tervezetet a tagállami versenyhatóságok az Európai Versenyhálózat keretei között megvitattak. Mindezeket követően került sor a dokumentum kiadására.

Az útmutató célja - egyebek mellett -, hogy a közgazdasági megközelítés még inkább megjelenjen az európai versenyjogi jogalkalmazásban, az EKSz. 81. cikkhez és a fúziókontrollhoz hasonlóan az EKSz. 82. cikk tekintetében is. A Bizottság már több közelmúltbeli 82. cikkes ügyben (Wanadoo, Microsoft és Telefonica-ügyek) is alkalmazta ezt a megközelítést. A várakozások szerint az útmutató növelni fogja az átláthatóságot, kiszámíthatóságot az érdekeltek – elsősorban az üzleti szféra és a versenyjog alkalmazók - számára azáltal, hogy bemutatja, hogy a Bizottság hogyan alakítja ki a 82. cikk kizorító magatartások kapcsán a hatásközpontú megközelítést, illetve melyek azok a körülmények, amik bizottsági beavatkozást indukálnak. A Bizottságnak jelenleg körülbelül tizenkét eljárása van folyamatban a 82. cikk megsértése miatt.

Az útmutató bevezetője az erőfölényes helyzet vagy annak hiánya megállapításának kérdéseit tisztázza. Ezt követően azt az általános mechanizmust mutatja be, amelyet a Bizottság annak felmérésére alkalmaz, hogy az adott magatartás üldözését prioritásként kezelje-e. Első lépésként a Bizottság azt elemzi, hogy a valószínűsíthetően visszaélő magatartás hogyan korlátozza a versenyt, és ezért milyen módon lehet ártalmas a fogyasztóknak. Ennek keretében vizsgálja például az adott piac általános helyzetét, a belépési korlátokat, a versenytársak helyzetét és a rendelkezésükre álló üzleti stratégiákat, a magatartás által érintett piacrészt vagy a tényleges kizorítás lehetséges bizonyítékait. Második lépésként az adott vállalkozás megcáfolhatja a magatartása negatív hatásaira vonatkozó bizottsági feltételezéseket, ha bebizonyítja, hogy a magatartása pozitív hatásait figyelembe véve összességében a fogyasztói jólét növekszik. Mivel a bizottsági politika

középpontjában az erőfölényes vállalkozás magatartásának fogyasztókra gyakorolt valószínűsíthető hatása áll, a Bizottság meg fogja vizsgálni az érintett vállalkozásoknak a magatartásuk összességében pozitív hatásának igazolását célzó beadványait. Ez az eljárás már működik az EKSz. 81. cikkét érintő (versenykorlátozó megállapodások tilalma) ügyekben és az összefonódások vizsgálatakor. Az útmutató további részeiben ez az általános eljárási modellt alkalmazzák a kizorító visszaélés leggyakoribb típusaira (kizárólagos kereskedelmi megállapodások, árukapcsolás, csomagban történő értékesítés, felfaló árazás, szállítás megtagadása). A vállalkozások számára a dokumentum tartalmaz egy puha ún. „védelmi övezetet” (safe harbour), amely szerint az erőfölényes helyzet nem valószínűsíthető, ha az adott vállalkozás piaci részesedése 40 százalék alatti.

A Bizottság szerint a hatásalapú megközelítés alkalmazása nem jelenti szükségképp a nagyon bonyolult közgazdasági vagy ökonometriai elemzési módszerek alkalmazását. A tényleges vagy a valószínűsíthető hatások az érintett piacon általában a magatartás és a ténybeli körülmények körültekintő vizsgálatával kimutathatóak, és így a magatartás piacra gyakorolt valószínű hatása is modellezhető.

A 82. cikkhez kapcsolódó belső felülvizsgálat során a Bizottság a kizorító típusú magatartások mellett megvitatta a kizsákmányoló típusú magatartásokat is. Ez utóbbi magatartásformába tartozik például a túlzó árazás vagy a vásárlók közötti árdiszkrimináció. Mindazonáltal a Bizottság munkájának a középpontjában a kizorító magatartások álltak, mivel a bizottsági vélemény szerint a megelőzés hasznosabb, mint a felmerült problémák kezelése. Másként fogalmazva, a piacok nem megfelelő működése esetén hasznosabb azoknak az egyoldalú magatartásoknak a kezelését előtérbe helyezni, amelyek aláássák a piac szerkezetét és működését, szemben azokkal, melyek orvoslása már csak a tünetek kezelését jelenti. Ezért is foglalkozik ez az útmutató egyelőre csak a kizorító magatartásokkal.

Az útmutató alkalmazása nem várható el a tagállami versenyhatóságoktól - így a GVH-tól sem -, de mivel a dokumentum kiadását megelőzte az érintett hatóságok kiterjedt egyeztetése, így az útmutató tartalma nagymértékű egyetértésen alapul, ami akár előmozdíthatja a dokumentum alkalmazását a tagállamok részéről is.

A versenypolitikáért felelős uniós biztos, Neelie Kroes szerint amellett, hogy az útmutató egyértelművé teszi a vállalkozások számára, hogy a Bizottság fellép, amennyiben magatartásuk árnyékedéshez, a fogyasztók választási szabadságának korlátozásához vagy az innováció visszafogásához vezethet, a bizottsági fellépés hatékonyságát hivatott biztosítani. A biztos asszony szerint ilyen kedvezőtlen gazdasági környezetben különösen fontosak a fogyasztók védelmét és az innováció elősegítését szolgáló egyértelmű szabályok. A Bizottság emellett hangsúlyozza, hogy jogalkalmazási politikája középpontjában a fogyasztók és a verseny védelme, nem pedig az egyes piaci szereplők megvédése áll.

Az útmutató jelenleg angol nyelven érhető el, de a nyelvi átvizsgálás után az Európai Unió minden hivatalos nyelvén publikálásra kerül a Hivatalos Lapban.

Budapest, 2009. január 13.

Gazdasági Versenyhivatal
Kommunikációs Csoport

További információ:

Mihálovits András

Gazdasági Versenyhivatal

cím: 1054 Budapest, V. ker. Alkotmány u.5.

levél: 1245 Budapest, 5. Pf. 1036

tel: +36-30 618-6618

email: Mihalovits.Andras@gvh.hu

<http://www.gvh.hu>